

Vuosisata metsässä – oppitunnin harjoituksia

Jo ennen metsäoppituntia voitte luokan kanssa virittäytyä aiheeseen piirtämällä kuvan metsästä. Näihin kuviin voidaan palata oppitunnin aikana ja sen jälkeen.

Oppituntikokonaisuus lyhyesti

1. **Johdatus aiheeseen**
2. **PP-esitys:** Lahopuu, haapa elämän puu, monimuotoisuus (erilliset tiedostot)
3. **Asuntona haapa – aikajanaharjoitus**
4. **PP-esitys:** Mikä on metsien ongelma ja mitä sinä voit tehdä? (erilliset tiedostot)
5. **Yhteenveto**

Oppitunnin jälkeen/ vaihtoehtoista ohjelmaa:

- Hyönteistutkijan onnenpäivä
- Meidän puu -runo
- Askartelut/käsityöt metsälajeista (WWF ohjeet ja lisävinkit erillisinä tiedostoine)

1. Johdatus aiheeseen

Mitä metsä merkitsee sinulle? (Gallup)

- Käytkö metsässä joka kuukausi?
- Käytkö metsässä joka viikko?
- Käytkö joku teistä metsässä päivittäin?
- Mitä asioita sinä teet metsässä?
- Onko sinulla joku oma metsäpaikka, johon tykkäät palata?

Minun metsäni

Voidaan vaihtaa ajatuksia ja kokemuksia metsästä piirissä. Esim. palloa tai lintupehmolelua heittämällä saa puheenvuoron. Käydään samat kysymykset läpi piirissä niin, että puheenvuoroja on enemmän.

Miltä metsä kuulostaa?

- Pyydä oppilaita miettimään, miltä metsässä kuulostaa. Jokainen valitsee muille kertomatta yhden äänen metsästä. Kun on valinnut äänen, nousee seisomaan hiljaa. Kun kaikki ovat nousseet ylös (eli kaikilla on ääni mietittynä), laitetaan silmät kiinni. Kun annat luvan, kaikki alkavat tuottaa valitsemaansa ääntä. Näin muodostuu metsän äänimaailma oppilaiden tekemänä.
- Voidaan kokeilla uudelleen tilannetta talvisessa metsässä, mitä silloin kuuluu? Toistetaan sama ääniharjoitus talvisesta metsästä.

2. PP-esitys (erilliset tiedostot ladattavissa)

3. Asuntona haapa - löytyykö kaikille kavereille koti? - Aikajanaharjoitus

Tarvikkeet: Maalarinteippiä lattiaan, haapapuun ikäkortit + vuosilukukortit (materiaalipankista) ja lajikortit (materiaalipankista)

Harjoituksen idea ja tarkoitus: Havainnollistetaan miten haapa tarjoaa kodin eri lajeille eri elämänvaiheissaan. Toiset lajit esim. tarvitsevat nuorta haapaa, toiset jo lähes maatunutta. Oppilaille on erilaisia haavan kumppanilajeja esittelevät kortit ja he yrittävät etsiä niille sopivan asuinpaikan. Metsässä on siis oltava eri ikäisiä haapoja, jotta sitä tarvitsevat metsälajit voivat viihtyä.

Harjoituksen kulku:

- Teippaa maahan maalarinteipillä aikajana ja aseta sille vuosilukukortit: 1917, 1962, 1990, 2017, 2067: "Näin pitkä aika eli 150 vuotta saattaa kestää maassa makaavan lahopuun syntymiseen."
- Laita janalle viisi eri-ikäistä haapaa: 1917 (taimi), 1962 (45v), 1990 (73v), 2017 (100v), 2067 (150v).

HUOM. Harjoitus on luotu Suomen itsenäisyyden 100v-juhlavuotena 2017. Vuosiluvut harjoitukseen ovat muotoutuneet sen pohjalta. Voit asettaa ensiksi janalle vuosiluvun 1917 ja kysyä, mitä sinä vuonna tapahtuikaan, kun tämä haapa sai alkunsa.

- Jaa jokaiselle oppilaalle yksi haavan seuralaislajikortti.
- Osallistujat lukevat kortin hiljaa itsekseen ja miettivät, minkä ikäisen haavan kyseinen laji tarvitsee asuinpaikakseen. Kun jokainen on lukenut kortin, muodostetaan piiri ja katsotaan, keitä haavan asukkaita on paikalla. Jokainen lukee lajinsa nimen ääneen ja näyttää kuvan.
- Seuraavaksi yritetään löytää asuinpaikat kaikille haavan asukkaille. Oppilaat lukevat itsenäisesti kortista, minkä ikäisen haapapuun heidän lajinsa tarvitsee ja käyvät sitten asettamassa lajikortit janalle sopivaan kohtaan.

HUOM: Oppilaita kannattaa kannustaa miettimään itse sopivaa asuinpaikkaa omalle lajilleen. Jos ei meinaa löytyä, voi vinkata värikoodista. Jokaisella eri-ikäisellä haavalla on oma värinsä ja sama väri löytyy sen seuralaislajien korteista. Vielä helpotetumpi versio on se, että jokaisen eri-ikäisen haavan viereen voi laittaa listan sen seuralaislajeista (mukana haapapuun ikäkortit-tiedostossa).

- Tutkikaa lopuksi yhdessä, minkä ikäisten haapapuiden kanssa viihtyy eniten lajeja.
- Lisäharjoitus: lahopuiden poistaminen. Harjoitusta voidaan jatkaa havainnoimalla mitä tapahtuu, kun lahopuu viedään metsästä pois. Poista janalta järeä vanha haapa ja lahonnut haapa kaikkine lajeineen. Keskustelkaa sen jälkeen monimuotoisuudesta ja kaikkien lajien merkityksestä.
- Loppupäätelmä: Metsässä tulisi olla hyvin monen ikäisiä puita, myös kuolleita ja lahonneita puita. Lahopuu ei synny hetkessä. Jollekin lajille sopivan lahopuun syntyminen voi kestää jopa 150 vuotta.

4. PP-esitys jatkuu (erilliset tiedostot ladattavissa)

5. Yhteenveto

Metsäpiirustusten täydentäminen

- Pyydä tunnin jälkeen oppilaita täydentämään metsäpiirroksiaan oppitunnilla opitun mukaisesti. Todennäköisesti piirroksista puuttuu kokonaan lahopuu eri muodoissaan.

Saikurahaapsasen puhekuplat

- Oppilaat kirjoittavat paperille saikurahaapsasen mietteitä. Viestit leikataan puhekupliksi, jotka voidaan laittaa esille metsäpiirustusten kanssa.

6. Oppitunnin jälkeen/ vaihtoehtoista ohjelmaa:

Hyönteistutkijan onnenpäivä

Uusien hyönteisten ideointi pienryhmissä.

- Jaa luokka 2-3 hengen ryhmiin
- ”Tänään olemme kaikki hyönteistutkijoita/-tutkimusryhmiä. Tutkijan työ on vaativaa ja kärsivällisyyttä edellyttävää hommaa. Maastopäiviä on paljon. Välillä voi olla huono keli eikä mitään tunnu löytyvän. Mutta sitten koittaa onnenpäivä: tutkija löytää maastoretkellään lajin, jota ei ole ennen löydetty. Huikeaa! Tutkijan mieluisana tehtävänä on nimetä löytämänsä otus. Tänään on sattumoisin juuri meidän kaikkien onnenpäivä. Kaikki tutkimusryhmät ovat löytäneet uuden lajin!
- Keksikää laji, jota ei ole vielä koskaan ennen tavattu. Tehtävänä on kuvailla tuo otus: Miltä se näyttää? Missä se elää? Mitä se syö? Minkälaisen elinympäristön se tarvitsee? Ja lopulta: keksikää lajille nimi.
- Ryhmät tekevät pienet A4- tai A3-julisteet ”löytämistään” lajeista. Julisteet voidaan kiinnittää luokan seinälle posterinäyttelyksi, joka sitten yhdessä katsotaan.

Meidän puu -runo

Runon voi tehdä joko sisällä opettajan mukanaan tuoman lahoppuun kappaleen kanssa tai menemällä ulos. Koulun pihan laitamilla saattaa hyvinkin olla metsää ja hyvällä onnella myös lahoppuuta.

- Jaa luokka 4 hengen ryhmiin. Jokainen ryhmä valitsee kirjurin, joka saa kynän, paperia ja kirjoituslupaan.
- Valitaan 5-6 vapaaehtoista oppilasta, jotka sijoittuvat eri etäisyyksille puusta. Jokainen sanoo ääneen yhden adjektiivin, joka tulee omasta puusta mieleen. Ryhmien kirjurit kirjoittavat paperille nämä kaikki adjektiivit. Vapaaehtoiset palaavat ryhmiin.
- Ryhmien tehtävänä on kirjoittaa runo. Runon otsikko on ”Meidän puu”, ja siinä käytetään kaikkia äsken keksittyjä adjektiiveja. Runon ei tarvitse rimmata, vaan se voi olla modernia runoutta.
- Kun runot ovat valmiit, ryhmät joko valitsevat yhden jäsenen, joka lausuu runon ääneen tai ryhmä esittää runon yhdessä vuorolukuna.